


PERSBERICHT

23 november 2023

Verslag aan het federaal parlement: 180^e Boek – deel III: begrotingsbeleid van de federale overheid



In deel III van zijn 180^e Boek brengt het Rekenhof verslag uit aan het parlement over zijn onderzoek van het begrotingsbeleid 2022 van de federale overheid. Het vergelijkt daarbij de vooropgestelde begrotingsdoelstellingen en -cijfers met de realisaties. Het vorderingensaldo van de gezamenlijke overheid bedraagt -3,5% van het bbp en de schuldgraad 104,3%, wat beter is dan de doelstellingen van het Europese stabiliteitsprogramma 2022-2025. Het gerealiseerde begrotingssaldo (-16,7 miljard euro) is 4,2 miljard euro beter dan geraamd, voornamelijk doordat de fiscale ontvangsten 5,2 miljard euro (4,2%) hoger waren dan geraamd omdat de nominale groei van het bbp hoger lag dan verwacht. Het Rekenhof onderzoekt ook in hoeverre de begrotings-, energie- en relanceplannen werden gerealiseerd die de regering in 2022 had beslist.

UITVOERING VAN DE BEGROTING

Het vorderingensaldo 2022 van de gezamenlijke overheid bedraagt -19,6 miljard euro, terwijl in het Europese stabiliteitsprogramma 2022-2025 werd uitgegaan van -28,3 miljard euro. Op 31 december 2022 bedroeg de overheidsschuld 578,1 miljard euro. Dat komt neer op een schuldgraad die 3,7% lager is dan de doelstelling van 108% van het stabiliteitsprogramma 2022-2025. De ontsnappingsclausule die aan lidstaten de mogelijkheid biedt om tijdelijk af te wijken van hun budgettaire aanpassingstraject was in 2022 nog steeds van toepassing. In principe wordt ze vanaf 2024 niet meer toegepast.

REALISATIE VAN HET VORDERINGENSALDO 2022 VAN DE FEDERALE OVERHEID

Doordat de middelen stegen en de uitgaven daalden, is het gerealiseerde begrotingssaldo (-16,7 miljard euro) 4,2 miljard euro beter dan geraamd.

De gerealiseerde kasontvangsten bedroegen in 2022 134,3 miljard euro. Dat is 5,2 miljard euro (4,2%) meer dan geraamd. Vooral de personenbelasting (+2 miljard euro) en de vennootschapsbelasting (+2 miljard euro) brachten meer op. Het verschil met de raming komt vooral doordat nominale groei van het bbp hoger lag dan verwacht (9,3% in plaats van 6,4%). Na aftrek van de ontvangsten voor derden en de bedragen die aan de andere overheden zijn toegewezen, bedroegen de fiscale ontvangsten voor de federale overheid 57,9 miljard euro, wat 4,0 miljard euro meer is dan geraamd.

In 2022 bedroegen de uitgaven 81,2 miljard euro, waarvan 74,3 miljard euro aan primaire uitgaven en 6,9 miljard euro aan intrestlasten van de rijksschuld. De goedgekeurde kredieten voor de

primaire uitgaven werden met 1 miljard euro (1,33%) onderbenut. Sommige van de tijdens de begrotingscontrole toegekende kredieten waren echter ontoereikend. Zo moesten de kredieten voor de FOD Economie bij de vierde begrotingsaanpassing met 1,4 miljard euro worden verhoogd om de meeruitgaven ten gevolge van de energiepremies te financieren. Ook de intrestlasten van de rijksschuld overschreden de toegekende kredieten met bijna 0,4 miljard euro.

ONDERZOEK VAN SPECIFIEKE BEGROTINGSTHEMA'S

In 2022 besliste begrotingsmaatregelen

De regering nam maatregelen voor ongeveer 6,7 miljard euro en deed voor 899,1 miljoen euro aan bijkomende uitgaven voor nieuwe beleidsinitiatieven. Daarnaast trok ze 6,5 miljard euro uit voor het verminderen van de impact van de gevolgen van de crisissen (energie, Oekraïne, inflatie en COVID-19) en 203,6 miljoen euro voor de relanceplannen. De budgettaire inspanning (besparingen en nieuwe ontvangsten) bedroeg 647,2 miljoen euro. De geraamde opbrengst van de mini-taxshift beliep 225 miljoen euro. Door het grote aantal maatregelen verspreid over de FOD's/POD's en omdat een centrale opvolging en opvolgingstools bij de regering ontbreken, is het niet mogelijk om de uitvoering van veel van de maatregelen vast te stellen. Het is dan ook moeilijk om de budgettaire weerslag ervan te ramen. Het Rekenhof is echter van oordeel dat een raming van de werkelijke weerslag noodzakelijk is voor een doeltreffend budgettair beheer.

Energiemaatregelen

Het Rekenhof is van oordeel dat de regeringsmaatregelen om de gevolgen van de stijgende energieprijzen te beperken nagenoeg 5,6 miljard euro zouden kosten. De stijging van de btw-ontvangsten zou ongeveer 2 miljard euro bedragen en worden gebruikt om die steunmaatregelen te financieren. In 2022 zouden de maatregelen dus netto 3,6 miljard euro kosten. Aangezien de FOD Financiën de weerslag van de maatregelen op de fiscale ontvangsten niet heeft opgevolgd, kunnen die kosten echter niet met zekerheid worden bepaald.

Relancemaatregelen

Europese en federale relanceplannen

In 2021 creëerde de Europese Unie de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV) om de economische relance te ondersteunen en de veerkracht van de lidstaten te verzekeren na de COVID-19-pandemie. In dat kader werd 4,5 miljard euro aan België toegekend. In juli 2023 diende België een aangepast plan in dat rekening houdt met de FHV-middelen die uiteindelijk voor België beschikbaar zijn. Voor de federale Staat daalt de enveloppe met 295,45 miljoen euro. Die daling wordt gecompenseerd door een lening van de FHV en door eigen middelen van de federale Staat.

Plan voor Herstel en Veerkracht – federale projecten

Het initiële PHV omvat op federaal niveau 37 investeringsprojecten en 15 hervormingsprojecten voor een budget van 1,25 miljard euro, waarvan 954 miljoen euro door de FHV wordt gefinancierd. Er moeten bepaalde mijlpalen en streefdoelen worden gerealiseerd vooraleer de schijven worden gestort. In 2021 werd enkel een prefinanciering van 770 miljoen euro gestort, waarvan 162 miljoen euro voor de federale Staat, omdat de realisatie van bepaalde mijlpalen vertraging had.

Federale relanceplannen

De drie investeringsplannen die de federale overheid met louter federale middelen financiert, zijn het Plan voor Herstel en Veerkracht+ (PHV+) (0,4 miljard euro), het federale Plan voor Herstel en Transitie (PHT) (1 miljard euro) en het Energietransitieplan (ETP) (1,2 miljard euro).

Het Rekenhof stelt vast dat het moeilijk is om te berekenen hoeveel middelen al zijn toegewezen en voor welke projecten ze bestemd zijn, omdat een centrale opvolging van die plannen ontbreekt. Daardoor is het ook moeilijk om te weten in hoeverre de drie plannen zijn uitgevoerd, temeer omdat de bijkomende kredieten vaak in schijven worden toegekend en bovenop de kredieten komen die bestemd zijn voor de dagelijkse werking van de departementen. Het Rekenhof stelt ook aanzienlijke vertragingen vast bij bepaalde projecten die mogelijk niet binnen de vastgelegde termijnen worden afgerond.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *180^e Boek – deel III: begrotingsbeleid van de federale overheid* werd aan het parlement bezorgd. Het verslag, de synthese en dit persbericht zijn beschikbaar op [rekenhof.be](https://www.rekenhof.be).